

Z NAŠICH REVUI.

Vojensko-technické zprávy.

Ročník 1926, čís. 1.

III. ročník Vojensko-technických zpráv přichází ve znamení nově ustanoveného Vojensko-technického ústavu, jehož šéf, generál inž. Kolařík, přejímá zároveň funkci hlavního redaktora. Dále přeměňuje se časopis v měsíčník.

Uvodem je článek gen. Ing. Kolaříka o technické práci v armádě. Navazuje na slova Serrigniho, podle nichž příprava války je vědou a vedení války uměním. Význam vojenské techniky je pro válku neobyčejným, naproti tomu nutno si však uvědomiti, že nesmí jediné technické bytí činění zodpovědnými za výsledek války. Poukazuje zejména na důležitost práce výzkumné, t. j. hlavně té, která zkoumá nové prostředky obranné a výbojné. Zkušenost ukazuje neslučitelnost práce řídicí či administrativní s výkonnou. Při tom ovšem je nezbytný kontakt technické instituce s trupou, aby práce technická byla účelná. Z toho pak plyne nutnost mít kvalifikované vojenské techniky. V Německu soukromý průmysl z 90% obstarává sám výzkumnou práci související s armádou. K tomu přistupuje tam ještě branná psychologie národa.

Škpt. Dr. Kuník popisuje malou radiovou stanici vzor 23. Již ve světové válce používalo se v bitevním pásmu zákopových radiových stanic, vysílajících tlumené vlny. Jejich velká nevýhoda byla, že délka tlumené vlny dá se měniti jen v malých mezích a proto se stanice navzájem rušily. Zavedli jsme z toho důvodu stanici s vlnou netlume-

nou, neboť donosnost jest větší. Nevýhody její jsou, že mohou býti jen lampové a že potřebují 400—1000 V napětí.

Původní vzor naší radiové stanice má 1 lampu vysílací a 3 lampy přijímací. Anodové napětí pro vysílací lampu dává nám dynamko poháněné buď ručně nebo 12 V akumulátorem. Pro třílampovku přijímací máme 40 V napětí anodové, jež dodávají suché články Leklanchovy. Zhavení třílampovky děje se jako obvykle akumulátory. Podařilo se vykonstruovati český typ vysílací lampy Elektra a což dalo zvlášť obtíž, dynamko pro ruční pohon. Nevýhodou je to, že je nutno používat akumulátorů, jež jsou choulolistivé a potřebují ustavičného nabíjení.

Celá stanice se všim je uložena ve 2 bednách a nesou ji na zádech 3 muži. Je výrobkem našich voj. telegrafních dílen.

Škpt. Gebauer udává dále výpočet grafických tabulek střelby. Sděluje, že M. N. O. 29. odd. pracuje o nových grafických tabulkách střelby 1:10.000 a 1:25.000 a počításky a graficky rozvádí způsoby vypracování těchto grafických tabulek.

Hlídká ženijní (mjr. Ing. Sichra) přináší výtazek z anglických předpisů „Demolitions and Mining“ (ničení a podkopy). Zajímají nás pro šířku 240 metrů normované železné veřeje a kombinace I nosičů (podvoji) s kuláči (stojky). Zajímavé je, že Angličané dopravují zeleninu výhradně v pytlích, jež nakládají na podkopové vozíky, posuvné v drážkách na dřevěných ko-

lejnících, přišroubovaných ke dnu štol. Rozvor je 0-40 m. Na vozík se vejde 6—8 pytlíků. V sestupech používají rumpálů nebo železných jeřábů. Z plynů nejvíce se obávají kyslíčniku uhelnatého CO, jehož přítomnost zjišťují pomocí kanárků nebo bílých myši v kleci. Jsou vyzbrojeni dýchacími přístroji „Proto“, stačícími na 2 hod. a „Selvus“ na půl hodiny. Východy z podkopů uzavírají plynotěsnými dveřmi.

Umělého větrání používají všude, kde štol je delší než 20 m, nebo studna hlubší než 30 m. Požívají buď měchů (1 muž vtlačí 8 l za vt. na vzdálenost 300 m), nebo větráků.

K osvětlování používají ručních svítilen akumulátorových, váhy 3 kg a o svítivosti 10 h, téměř nerozbitelných.

Zvláštní pozornost věnují naslouchací službě. Jako naslouchadla mají seismofon (telefonní přístroj elektrický, téměř totožný s rakousko-uherským typem) a jemnější geofon.

Angličané používali ve válce velkého počtu podkopových rot (tunneling companies) a vybudovali často i v první linii celé soustavy úkrytů a štol. Pracovalo se ve 4 směnech po 8 h, z nichž 3 pracují po 8 h, čtvrtá má po 4 dny úplný klid. Každá armáda zřídí si v etapě podkopovou školu, kde cvičí se mužstvo ve stavbě štol a úkrytů, v záchranné a naslouchací službě, v zacházení s trháky a stroji a důstojníci se seznamují s podkopovou taktikou.

Hlídky zbrojní obsahuje výtažek z „Army ordnance“ o moderní malokaliberní zbraní v americké armádě.

V posledním roce války byla americká pěchota vyzbrojena springfieldskou puškou a kulometem střílejícím na 1800 metrů, jenž nepostačoval proti nízkolétajícím letadlům, proti nimž jsou zavedeny nyní automatické pěchotní pušky, dále kulometry ráže 0-30 a 0-50 palce.

Automatické pušky mají ráži 0-30 palce, což rovná se 8 mm, a jsou velmi lehké. Muž může nésti velké množství střeliva, ale dostřel mají jen 900 m, což postačuje.

V hlídce hospodářsko-průmyslové jest referát z Z. F. ges. Schieß und Sprengstoffwesen o mezinárodním sdružení výbušninářských trustů.

V listopadu minulého roku byla uzavřena dohoda mezi americkým (Dupont), anglickým (Nobel) a německým trustem (Dynamit Nobel a Köln-Rotweil, Berlín). Před válkou byl jen anglicko-německý trust. Příčinou sblížení těchto trustů výbušninářských dlužno hledati hlavně ve velkém konkurenčním zápase se sdruženým chemickým průmyslem umělého hedvábí, vyráběného z acetylcelulosity, na kteroužto vý-

robu se výbušninářský průmysl po válce přeorientoval. Kromě této obchodní stránky je však pro nás významné, že se tu sdružuje eminentně válečný průmysl jako je výbušninářství v jeden německo-anglicko-americký koncern.

Ročník 1926, čís. 2.

Gen. v. v. Kopetz uvažuje o vývoji a organizaci válečných mostních trenů. Válečné mosty měly zprvu unést největší armádní vozidlo 2-2 t, výjimečně sražený proud pěchoty. Dnes stojíme před požadavkem převážeti těžší děla a vozidla. Tudíž nový mostní materiál musí být mnohem silněji dimensován, i když se připouští dovolené namáhání na nejvyšší mez, mnohem vyšší než je dovolená mez pro civilní práce technické (u dřeva až 270 kg na cm²).

Především se snažíme zesílit dosavadní normální válečné mosty Biragovy. Nosnost dvojdílného pontonu je max. 5 t, lze však až do rychlosti vody 1-50 m připustiti vozidlo jen 3tunové. Při větší rychlosti než 1-50 m nutno užití již třídílného pontonu. U kozového mostu činí užitečné zatížení 7 t.

Těžký válečný most je stavěn z těžkého materiálu jako předešlý s tím rozdílem, že z jedné normální válečné soupravy se místo 5 polí dají postavit jen 4. Skládá se z 9 trámů v jednom poli, na nichž jsou dvojité fošny.

Teoreticky unese tento těžký válečný most 9 t, prakticky však při rychlosti vody až 2 m jen vozidlo 6-5 t, při větší rychlosti jen 5-5 t. Za příznivých okolností snese sražený pochodový proud vojska.

Válečné mosty pro zvlášť těžká břemena, dají se zhotoviti tím, že se vsunou mezilehlé podpěry buď pevné nebo plovoucí, nikoli však zvětšením 3dílného pontonu na 4dílný, jenž se neosvědčil.

Převážecí soulodí dají se zesílit až pro břemena 18t. Normálně se počítá na jeden díl pontonový 2—2-4 t. Dva trojdílné pontony tvoří těžké převážecí soulodí.

V čísle 2. dokončuje gen. Kopetz svoji rozpravu a vyvozuje závěry. Pokládá za dostatečné, přiděli-li se pěší divisi poloviční mostní souprava (mostní souprava se 14 mostními vozy stačí na 53 m norm. mostu). Zbylé mostní soupravy se přidělí podle toho, jak vyžaduje toho operace válečná. Počet pevných podpor nechť je rovný počtu podpor plovoucích. Pontonu dílnému sluší přednost.

O násilných přechodech uvádí, že dnes již nelze přecházeti v masách na úzké frontě, nýbrž ve frontě široké. Překvapení hlavně lze docílit dnem a ho-

dinou šťastně volenou, neboť přípravy, jež musí býti dokonale, lze ztěžka zatajit. Mluví dále pro lehký pontonový trén (vůz by byl zatížen max. 760 kg) a o výhodách motorových člunů a motorových vrtulí (5–10 kusů). Takový 55 HP motorový člun se dá na voze táhnouti 4 těžkými koňmi (kompl. váha i s vozem 77 q).

S vývoje gen. Kopetze lze souhlasiti. Podporuje Biragův materiál mostní, pro nějž je tu tradice a který nepodařilo se, přes jeho účtyhodný věk 100 roků, dosud nahraditi lepším. Ovšem voj. správa nemůže se zastaviti na materiálu Biragově a musí pro těžká břemena hledati jiná řešení mostní a převážecí.

Štkpt. Řezníček píše o křivkách stejných úhlů elevačních. Účelem těchto křivek je ulhéti zhotovení plánů hlubších prostorů (t. j. nezasažitelných střelami) a prostorů chudých (t. j. na zásahy chudé), jež až dosud se řešily pomocí profilů a grafických tabulek střelby.

Tyto plány jsou jednak pomůckou střelecko-technickou, jednak pomůckou velitelskou. Vyzadují však značnou práci, a to pro zručeného kresliče 2 dny pro jednu baterii. Článek je doložen skizami a praktickým návodem.

Kpt. Seifert popisuje zkušební metody pro rozbušky. Ukazuje, že normované 2 g rozbušky ženijní jsou zastaralé. Jsou značně nebezpečné a drahé (kus 3 Kč), kdežto stejně výkonné tritellové stojí jen 1'80 Kč.

Hlídká zbrojní přináší vyobrazení švýcarského kulometu Furrer, mající vlastnosti lehkého kulometu. Raže je 745 mm, prakticky dává 300 ran za minutu, délka je 1155 mm a váha 11-40 kg. Používá jako opěry dvojnožky s opěrou, váhy 1 kg (škpt. inž. Zelinka).

O umělé mlze píše škpt. Dr. Ing. Ettel. Dobrá umělá mlha musí mít tyto vlastnosti: vysokou zastírací schopnost a značnou stabilitu. Nejvýhodnější dýmotvorná látka je bílý fosfor, dále sem patří kysličník sirový a některé chloridy.

Přístroje k vývinu umělé mlhy jsou na pr.: kouřové hrnce, používané německou armádou (kyselina sirová se nechala kapat na pálené vápno). Americké námořnictvo používalo válcovitých hrnců, obsahujících 50 kg dýmotvorné směsi, jež zapálena dávala po 6 minut mlhu.

Pro vývin jedovatých mlh používá se sloučenin arsenu. Ochrana vůči nim nebyla dosud příznivě vyřešena.

Důležité je upozorniti, že i v Polsku, podobně jako v Rusku byla ustavena společnost pro protiplynovou ochranu. Co u nás?

Hlídká muniční přináší statistiku spotřeby dělostřeleckého střeliva v německé a francouzské armádě.

Hlídká ženijní má výňatek z italského „La cooperazione delle armi“ o stavbě lehkých mostů a lávek před nepřítelem.

Ročník 1926, čís. 3.

Štkpt. Ing. Zelinka uvažuje o vlivu tvaru a dopadové rychlosti jehly na záření roznětky. Z četných pokusů vyvozuje, že pro bezpečné zapálení roznětky nebo zápalky není účelno používatí hrotů příliš ostrých, ani naopak, a že správná míra otupení, t. j. tvaru jehly musí být pro každý případ stanovena zvláště cestou experimentální. Při dané dopadové energii úderníkem je výhodno voliti hmotu úderky co možno malou.

Štkpt. Gebauer uvádí výpočty a konstrukce křivek stejných dob, stejného sklonu, a stejného časování. Dále popisuje početní způsob vyřešení grafických tabulek, upravený pro užití počítacího stroje.

Kpt. inž. Diviš popisuje konstrukci elektrických palníků fy Dynamit Nobel a Schaffler a uvádí podle vlastních zkoušek jejich odolnost vůči vlhkosti a stupeň spolehlivosti. V článku je rovněž obsažena klasifikace elektrických palníků podle polského kpt. inž. Majkowského, vyráběných v Rakousku, Německu, Rusku a ve Francii. Z tohoto přehledu je vidno, že zápalná slož se zažehne proudem v intenzitě 0,3–0,5 A a napětím 0,4–0,7 V. O vývoji vojenského letectví a o německém předpise o úpravě terénu se zmíním až po dokončení příslušných statí v příštím čísle.

Z výroční zprávy šéfa zbrojnictví americké armády je zajímavé sdělení toto: Zbrojní škola má 2 ročníky. Prvý rok učí se teorie a konají se práce laboratorní, druhý rok je praktický výcvik v arsenále. Pro přípravu průmyslové mobilisace je zřízeno 14 oblastí, v čele každé oblasti je civilní šéf a jemu k ruce důstojník. Jako normální kulomet proti letounům byl schválen kulomet Browningův ráže 0,50 s vodním chlazením. Otázka motorizace řešila se vyhledáním vhodného obchodního typu traktoru. Těchto traktorů použilo by se v mobilisaci jako divizních traktorů. Jako zvědné vozidlo ukázal se nejvhodnější Fordův vůz s balonovými pneumatikami, turistickým chassis a převodem na malou rychlost.

Velkou obtíž činí Američanům zásoby střeliva ze světové války. Každý rok se přehlíží třetina zásob a zjišťují se závady, jež mají původ hlavně v překotné válečné výrobě. Aby se zaji-

stila rychlá výroba střeliva, hledí se zavést nový způsob plnění střeliva a nové výbušiny.

Dále je tu zpráva o amer. středním tanku „Medium mod. 1921“, jenž jest uznáván za nejlepší z amerických konstrukcí. Váží i s posádkou 43 t, je asi 7,00 m dlouhý, 2,6 m široký a 3,2 m vysoký. Má pohyb plazivý pomocí pasu šířky 45 cm, délky střed od středu 2,40 m. Světlost tanku nad zemí je 45 cm, tlak na cm² 0,5 kg. Zásoba pohonných látek postačuje na 70 až 100 mil. Otočí se v kruhu o průměru 10 m. Posádku tanku tvoří 4 muži: velitel, řidič a 2 kulometčíci. Vyzbrojen je dělem a 2 kulomety ráže 0,30 (3mm). Výstřel je možný všemi směry, t. j. kol do kola. Tank veze 150 dělových ran a 7800 nábojů kulometných.

Škpt. inž. Hájek.

Vojenská výchova.

Ročník II., čís. 3/4.

Štábní kapitán K. Teringl: **Odstraňte didaktický materialismus!** Fakt, že úsilí věnované vojenskému vyučování nesetkává se s ekvivalentními výsledky u vojinů, dalo autorovi, známému zkušenému vojenskému pedagogu podnět, aby ukázal na příčiny tohoto nezdaru. Vězí, jak pisatel správně poznal, v didaktickém materialismu, který jednostranně zdůrazňuje výlučně obsah učiva, a čině upřílišněné požadavky na paměť vojinovu, působí v něm otupělost a přescynost. Nelze se diviti, že nezkušený instruktor bez odborné přípravy nedovede z veliké látky vybrati vždy to, co je podstatné s hlediska účelné užitečnosti. Nápravný návrh pisatelův lze shrnouti v tyto požadavky: 1. přesné stanovení vyučovacích osnov; 2. sepsání vhodných učebnic; 3. trvání na nových metodách vyučovacích; 4. zavedení vyučování základům psychologie, pedagogiky a didaktiky do všech vojenských škol a kursů. — Lze si jen přáti, aby úsilí autorovo, vyvěrající přímo z ústředí naší armádní správy, se setkal se zdarem. Didaktický materialismus, který rejdiště své mohl míti v armádách s několikaletou vojenskou službou, musí býti u nás v zájmu armády a občanů státu stojících ve zbrani překonán. Při tom třeba býti na stráž, aby se neupadlo do druhé krajnosti, do didaktického formalismu.

Kpt. J. Hirsch (Opava): **Mrtvé vědomosti.** Tento článek navazuje organicky na předcházející vývod štkpt. Teringla. Jako v průmyslu, obchodě, dopravnictví a p. otázka ekonomie sil došla úplného uplatnění, tak i ve výcviku vojenském je dnes nutno po-

čítati s ní tím více, čím je větší specialisace, čím více zvyšují se požadavky na výcvik při stálém zkracování služební doby. V látce bude třeba rozeznávati zbytečné od potřebného. Zbytečné popisování a definování (na př. různých šroubků a záhybů na pušce), třeba nahraditi prostým a srozumitelným výkladem, spojeným s názorem vedoucím v zápětí k praktickému použití ve smyslu moderního principu samostatnosti a samostatnosti ve výchově.

Pplk. Václ. Hladůvka (Č. Budějovice): **O branné přípravě mládeže.** Jeden z nejlepších našich odborníků pedagogicky zkušených a školených podává několik svých myšlenek k řešení aktuálního problému branné přípravy mládeže. Konstatuje, že v národě čsl. neschází prvků, umožňujících výchovu všech členů národa v zdatné obránce vlasti se všemi atributy výborného vojáka. Nastíniv vývoj německých organizací pro brannou přípravu mládeže od r. 1908 až do dnešní doby a její výhody, dovozuje, že našim poměrem bude bližší branná příprava mládeže ve Švýcarsku, kterou třeba přizpůsobiti čsl. duchu. Půjde tu o výchovu jednak mládeže ve věku školním (6. r.—15. r.), jednak ve věku poško-
lením (15. r.—20. r.). Autor všimá si ve své studii hlavně období prvního a podává návrhy pro výchovu po stránce psychické i fyzické. Výchova duševní má míti cílem lásku k vlasti. Prostředky podává občanská nauka, dějepis, zeměpis, četba a zvláštní časopis. Po stránce výchovy fyzické vyžaduje na škole rozmnožení hodin tělesných cvičení v nejširším slova smyslu a pěstění skautingu. Jasně a velmi správně z důvodů psychologicko-pedagogických pokládá zavádění vojenských cviků do škol vychovávajících mládež od 6. do 15. roku za zbytečné. — Bylo by si přáti, aby autor příležitostně vyčerpал téma dané titulem studie i po stránce branné přípravy mládeže mimo školu, kterou sám pokládá za nejdůležitější. I otázka přípravy státních příslušníků nečeskoslovenské národnosti nemůže býti nevyřešena.

Pplk. gštbn J. Birula (Děčín): **Osobnost vojinova nejdůležitějším prvkem armády.** Vedle velitelského sboru je to právě vojin, který — jakotiv živá síla v organismu armády — jest nejdůležitějším prvkem armády moderní. Oč jednodušší jest dnes otázka přípravy technického materiálu, o to právě jest složitější příprava a vedení lidského materiálu zvláště v době, kdy vojenská služba se neustále zkracuje. Od příchodu nováčkova do kasáren až k vedení jeho v boji třeba v něm viděti dnes nejen pouhého „vojáka“, ale i člo-

věka s psychou. Uhor na poli dosavadní vojenské psychologie třeba nahraditi studiem psychologie vojáka, masy a boje. Kladné vlastnosti vojáka, jako jest statečnost, smélost, rozhodnost, iniciativa, síla vůle, pohrdání nebezpečím, poslušnost, umění rozkazovati, čestnost a láska k vlasti, třeba již v míru rozvinouti. Vlastnosti pak negativní, jež jsou opakem vlastností pozitivních, třeba — jak praví pisatel — z kořene vymýtití. Naznačiv, jak lze tyto vlastnosti rozvinouti nebo potlačit, seznamuje pisatel čtenáře s prvky, které vytváří správný poměr osobnosti představeného velitele k osobnosti podřízeného vojáka. Jsou to vedle poslušnosti, úcty, lásky a oddanosti zvláště péče představeného o vojína, což autor vhodně znázorňuje na 3 výstižně podaných příkladech, vzatých jistě z autorovy zkušenosti ze světové vojny. Válečné umění znamená nejen posílání vojska do boje a jim veleť, nýbrž nutno třeba též umění je vést, žít s nimi, trpět a umírat. Je poznatky z psychologie teoretické a zvláště konkrétní mohou přispěti značnou měrou k osvojení si onoho válečného umění, jest na snadě. Doufejme, že i u nás bude v hojnější míře jednou teoretický i praktický využití bojných poznatků, jež skýtá nám dosud nevyužitá žeh empirie z nedávné světové vojny. Lze proto jen vítati, že počátkem příštího studijního roku bude psychologie a pedagogika jakožto vyučovací disciplína zavedena na vojenském akademii v Hranicích, třebaže nelze z vědeckých důvodů ani u nás přijmouti pedagogický optimismus ve vojenské výchově. Úloha z kořene vymýtití z nováčka negativní vlastnosti, jest nad síly velitelského sboru. Jeť každá vlastnost i ve vojínovi genotypicky zakotvena a hranice moci výchovy platí i ve výchově vojenské, kde subjekt výchovy má tím těžší úkol právě, že objekt výchovy dosáhl již 20. roku, kdy lze výchovně spíše už jen paralysovat, kanalisovat a sublimovat.

Část praktická.

C. L. B.: **Rota v krycí posici — plán palby.** Je tu podáno pokračování z počátečního cvičení z předešlého dvojčísla. Rozbor cvičení jest podán opět metodou erotematicko-heuristicko-examinátorskou.

Šikpt. J. Valníček (Jičín): **Polní střelnice 4. p. divise v Jamném n. O.** Pisatel podává popis zřízení divisní polní střelnice a zkušenosti získané za tři leta při stavbách podobných střelnic. Jednotlivé kapitoly: Vyhledání střelnice a její poloha, ohrožené pásmo a jeho zabezpečení, terčový materiál, organizace střelnice, stavba střelnice, provedení střelby, polní škody a výsledky

polní střelby, jsou neocenitelným návodem pro ty, jimž podobná úloha bude svěřena. Článek názorně doplňují dva náčrtky a 2 tabulky.

Pplk. B. Jaksch (Pardubice): **Italská metoda jízdy na koni.** Pisatel pokračuje v článku uveřejněném v č. 7. až 8. I. ročníku V. V. Podává podrobnější vysvětlení hlavních zásad italského způsobu „sedu“, vedení koně, pobídek a systému nacvičování koní podle svých zkušeností nabytých svého času v Nizze. Naznačiv hlavní rozdíly mezi metodou italskou a metodami druhými, autor popisuje hlavní zásady, kterými se řídí Italové při skoku a výcviku koní. Radí italskou metodu ne prostě přejmouti, ale studovati a nejlepší vybrati pro jezdecký výcvik u nás.

Npor. J. Vais (Košice): **Kapitoly z metodiky a fyziologie tělesných cvičení.** Tato II. kapitola (pokračování) zabývá se sestavením cvičebních rozvrhů a je doprovázena 4 tabulkami.

Kpt. J. Hirsch (Opava): **Vojenská píseň.** Oproti vojenským písním v staré armádě, jež byly většinou výstředně-erotického a chmurně-antimitaristického rázu jest třeba, aby píseň čsl. vojína měla svou vnitřní hodnotu a výchovný vliv. Tím, že píseň působí neodolatelně na citovou stránku člověka, stává se zároveň i výchovným činitelem mravním. Jelikož staré vojenské písně nevyhovují, bude třeba vytvořiti nové, s novými hlubšími obsahovými motivy. Naznačiv vlastnosti, jaké nová píseň čsl. vojína musí mít, ukazuje, jak jest pro přechodnou dobu používatí písní z bývalé armády zděděných. Jak písně nevhodné lze vymýtití zase jen vhodnou písní; velmi zdařile ukazuje pisatel na dvou příkladech, kde velitel vhodným způsobem psychologicky motivovaným vymycuje hravě dvě písně snižující jednak povolaní strážníků, jednak ženu. Nelze pochybovat, že píseň zůstává i v naší armádě mocným výchovným prostředkem v rukou velitele. Dobrou službu v tom směru prokázaly zpěvníky vojenské vydané naším V. Ú. V.

Zprávy.

Mezinárodní voj. lyžařské závody ve Vysokých Tatrách v r. 1926.

Dr. H. Gudden: **Über Massensuggestion und psychische Massenepidemien.** Referuje npor. J. H. Dvorský.

Přehled o počtu a vyučování negramotných vojinů k 1. lednu 1926. (Přehledná statistika podle oblastí vyšších velitelství.)

Přehled zátiší a markytánství ke dni 1. září 1925. (Přehledná statistika podle divisí a brigád.)

Bibliografie

z psychologie a pedagogiky. J. H. D.

Z CIZÍCH REVUÍ.

a) Revues francouzské.

Revue d'Infanterie.

Březen 1926.

Etienne: **Studie o dotyku v boji střetném.** Boj 40. franc. divise dne 22. srpna 1914.

Bouchacourt: **Pěchota v bitvě.** — Studie o útoku. Boj 42. franc. divise dne 8. srpna 1918.

Applikační práce taktická. — Útok na posici slabě opevněnou. (Pokračování v sešitu dubnovém.)

Laffargue: **Myšlenky o významu jednotlivce a pěší jednotky v boji.** Výzbroj, organizace taktické, výcvik, služební doba. (Dokončení v sešitě dubnovém.)

Maroko. Poslední operace roku 1925. Situace na konci tažení.

Duben 1926.

Berenguer: **Studium předpisů metodou konkrétních předpisů.** Pěchota v ofenzivě ve volném terénu.

Laurent: **Pěchotní dělo v Německu.**

Vuillemin: **Tělesný výcvik v armádě.**

Revue de Cavalerie.

Březen—duben 1926.

Boullaire: **Průzkumná skupina armádního sboru v dotyku s nepřítelem.** — Daleko od nepřítele. V úplné blízkosti nepřítele. Dotyk s nepřítelem. Průzkumy. Kulometry na autech. Opanování sítě silniční. Cíle. Způsob boje. Pochody noční. Opětý dotyk s nepřítelem.

Anonym: **Několik poznámek k manévřům lehké belgické divise r. 1925.**

Loir: **Průzkumné skupiny.** (Případ konkrétní.) Průzkumná skupina pěší divise.

Anonym: **Jezdecko v Syrii.**

Mercier: **Chov čistokrevného arabského koně.**

Dalmay de la Garenne: **Materiál německého jezdeckva.** Celkové srovnání s francouzským jezdeckvem. Složení německé jezdecké divise.

Revue du Génie militaire.

Březen 1926.

Charmasson: **Užití ženijního vojska za operací čtvrté francouzské**

armády v období od 26. září do 11. list. r. 1918. Doprava. Personál. Materiál. Práce.

Lemosy: **Stavba mostu provedená 2. ženijn. plukem v dubnu 1925.**

Kilian: **Přechod průplavu spojujícího Sambru s Oisou** 123. divisi 4. list. 1918.

Guétat: **Stavba pilotového mostu** provedená oddílem čtvrtého ženijního pluku v říjnu 1924.

Guétat: **Cvičení v stavbě silnice** provedené čtvrtým plukem ženijním.

Revue d'Etudes Militaires.

Č. 3. z 1. dubna 1926.

Pierre Bruneau: **Celkový přehled a dějiny hlavních otázek zahraniční politiky.** Problémy mírové: Bezpečnost, odzbrojení, reparace, dluhy. Problémy střední Evropy a problémy balkánské. Malá dohoda. Činnost velmocí ve střední Evropě. Balkánské vzťahy Itálie s královstvím SHS. a s Řeckem. Problém ruský. Zahraniční politika sovětu. Činnost třetí internacionály. (Pokračování.)

René Sauliol: **Vývoj dělostřelectva od počátku 17. století do r. 1914.** (Pokračování.) Dělostřelectvo rychlopalné a dělostřelectvo těžké.

Č. 4. z 15. dubna 1926.

Pierre Bruneau: **Celkový přehled a dějiny hlavních otázek zahraniční politiky.** Otázka východní: Balkán, úžiny, Syrie, Irak. Problém středomořský. Problémy Tichého oceánu a Dálného východu. Otázka koloniální. Otázky souvislé s mírem Versailleským: otázka francouzsko-švýcarská, neutralita belgická, smlouva holandsko-belgická z 3. dubna 1925, zahraniční politika Spojených států, spory upravené Společností národů.

Otázka daňová.

Bulletin belge des Sciences Militaires.

Březen 1926.

Van Overstraeten: **Bitva pohraniční.** Bitva ardennská. Postup 3. a 4. francouzské armády. Postup 4. a 5. armády německé. Bitva 3. francouzské armády s 5. armádou německou. Den 23. srpna 1914. (Pokračování v čísle dubnovém.)

Van Emelen: **Několik poznámek k mravní výchově vojska.**

Dendal: Úkol a činnost parlamentních shromáždění za války. Vyžaduje válečný stav zvláštní úpravy vztahů mezi vládou a parlamentem? Má parlament zasedati za války? Odrůči parlamentu. Výjimečné zákony. Tajné komise. Parlamentní komise. Jak se zachovají poslanci vojáci.

Janssens: Poznámka k organizaci malých pěších jednotek.

Duben 1926.

Paquot: Několik poučení o bitvě u Lutychu 1914.

Ceriez: Dělostřelectvo v bitvě defenzivní.

Vanderkelen: Dělostřel. podpora předvoje.

Pousseur: Několik úvah o výcviku zpravodajských posílů. Nezbytný počet posílů u pěšího praporu. Jaké vojáky zvolíme za posly? Výcvik. Trvání speciálního výcviku. Kdo bude učitelem?

Revue Militaire Française.

Duben 1926.

Grasset: Verdun. První náraz na 72. divisi.

Dosse: Úvahy o šestiměsíčním tažení v Maroku 1925.

Nalot: Dotyk a zahájení boje.

Desmazes: Vylodění spojeneckého vojska v Dardanelách.

Camon: Lehká automobilní divise. Její organizace.

Bloch: Válka chemická. Plyn bojový. Vojenské třídění bojových plynů. Prostředky užití. Dýmové mraky. Otravné střely. Organizace. Letecké bomby. (Pokračování.)

Revue d'Artillerie.

Duben 1926.

Tournaire: Příspěvek k dějinám francouzského dělostřelectva. Výroba děl ocelových za války 1870—1871.

Bernard: Spojení palby dělostřelecké s pěchotní.

Gavard: Zápas o petrolej a Německo.

Gentil: Vzdálenost topografická či opravená?

Revue militaire suisse.

Březen 1926.

Diesbach: Nezbytný vývoj švýcarské obranné strategie.

Masson: Protichůdné názory taktické francouzské a německé. Příspěvek k polemice mezi německým generálem Taysenem a francouzským plukovníkem Alléhautem o spisku Taysenově „Material oder Moral“. Wf.

Revue du service de l'Intendance militaire.

Červenec 1925 (čís. 286).

Intendant 1. třídy P. Baraton: **V Argentíně. Zemědělství.** Autor byl za války 3 roky v Argentíně se zvláštním posláním. Studie jest tedy doplněna vlastními zkušenostmi. Stati, o nichž pojednává, jsou: Obilniny, žito (trigo) a jeho druhy, ceny v přístavu v r. 1917 až 1918, srovnání s jinými vývozními státy, průmysl mlynářský, obchod obilím v Argentíně. — Intendant 1. tř. J. Guyon: **Výroba obuvi ve válce.** Za předpokladu, že kůže bude v mobilisaci zabrána státní správou, řeší otázku přeměny její v obuv s těchto tří hledišť: 1. Prodej kůže za ceny tarifem stanovené podnikům, které mají smlouvy o dodávce. 2. Bezplatné odevzdání kůže továrníkům, kteří provedou krájení a konfekci za sjednaný plat. 3. Odevzdání kůže, která byla rozkrájena buď orgány vojenské správy nebo podnikatelem za dozoru vojenské správy, a smluvení odměny za konfekci. V závěru navrhuje příslušnou organizaci práce. — Podplukovník Clément-Grandcourt: **Zásobování (odřady v Levantě).** V článku vylicuje autor zkušenosti, kterých nabyl s odřady velbloudů a vozů, najímaných k účelům zásobovacím. Vypočítává jejich finanční náklad a nevýhody. Doporučuje užití prostředků mechanických.

Srpen 1925 (čís. 287).

Intendant 3. třídy E. Mazars: **Zásobování armády a výživa civilního obyvatelstva v Itálii za války 1915-1918.** V první části pojednává o vlivu války na výrobu a spotřebu v těchto státech: Zemědělství italské před válkou (obilní produkce, zmenšený výnos půdy, dovoz obilí, dopravní cesty), zemědělská výroba za války (zmenšení obilní výroby, zmenšení plochy osevu, jakým množstvím obilnin bylo možno disponovati, srovnání s Francií a Anglií), dobytkařství před válkou a za války (krmivo a dobytek na počátku války, počet dobytka v roce 1918, stálost tohoto počtu za války), hospodářské poruchy způsobené válkou (vzestup cen, nepoměr mezi výrobou a spotřebou). — Intendant 1. třídy P. Baraton: **V Argentíně. Zemědělství.** Pokračuje v těchto státech: Kukuřice (druhy, výběr osiva, růst, sklizeň, obchod), oves — avena (výtěžek, ceny), ječmen — cebada (druhy, půda, osev, sklizeň, výtěžek, nemoci, obchod, průmysl pivovarský), vojtěška — alfalfa (druhy, výběr osiva, osev, příčiny, které škodí pěstění vojtěšky, sklizeň, výtěžek v sušeném stavu). — Pomocník int. L. Morvan: **Po-**

známky k návrhu, jak zařídití oděvní sklad. V článku jde o sklad, podobný staničním skladům služby vyživovací (Station Magasin). Takový sklad pro výstroj by byl postaven za války a sloužil by přímo potřebám armád. Organisační služby by se týkala jednak zásobování armád výstrojem, jednak opravy částí výstroje, které by byly posílány z fronty. Tyto dvě věci by byly i vodítkem pro volbu místa, stavbu a zařízení takového skladu. V podrobnostech pak řeší otázku za předpokladu určitého početního stavu, pro který by byl sklad zřízen (600.000 mužů); probírá všeobecný plán, podmínky pro stavbu budov přizemních či na patra, celkové rozměry, dispozice budovami (pro zásobování armád, pro správkárny, skladiště obalů, ubytování personálu, šatny, sušárny a pod.), typy budov, skladišť a dilem, rozměry místností, cesty pro příjezd a odjezd, vnitřní síť železniční, osvětlení, zdroj hybné síly, povšechná bezpečnostní a protipožární opatření, telefonní spojení a vnitřní zařízení místností.

Září 1925 (čís. 288).

Intendant Chayrou: O umění nakupovati. Jest to delší studie intendanta, který se zamyslel nad běžnou praxí v oboru nákupů a nad odpovědí, kterou dává vojenská a státní správa na otázku: jak se rozhodne kupující, bude-li postaven před dva předměty různé ceny a různé hodnoty? Autor se nespokojuje touto odpovědí, kterou praxe státní správy ustálila, nýbrž se pouští do filosofických úvah o hodnotě, jejím obsahu subjektivním a objektivním a snaží se vystopovati pohnutky, které vedou k vyjádření hodnoty v přijatém jejím měřítku — k ceně. Přestane na tomto stručném obsahu, ale doporučuji každému, kdo se o věc zajímá, aby si úvahu přečetl celou, protože jest vskutku originální.

Ríjen 1925 (čís. 289).

Intendant Chayrou: O umění nakupovati. (Dokončení úvahy z čís. 288.)

— Intendant 3. třídy E. Mazars: **Zásobování armády a výživa civilního obyvatelstva v Itálii za války 1915-1918.** V druhé části popisuje zásobování italských armád v těchto státech: Dávka italského vojska (výměr dávek před válkou, za války, základní výbava potravinami, záložní potraviny, porovnání s francouzským systémem), povšechná organisace zásobování (personál a

orgány: vojenský komisariát, ústřední, krajské a zvláštní orgány řídící, orgány výkonné a výrobní; nákupy a rekvisice, opatření dobytka, obilnin a jiných potravin, srovnání s francouzským systémem; transporty námořní, železniční, odřady), vyživovací služba u armád (sklady a skladiště potravin, ústavy druhého stupně, komisariát u armád, srovnání s francouzským systémem; denní zásobení, zásobení chlebem, masem, vínem, krmivem a palivem, zásobení alpských oddílů).

Listopad 1925. (Čís. 290.)

Důstojník správní 1. tř. M. Ed. Laveillon: Vojenská dílna na přístřihovalých oděvních součástkách za války. Dílna tato byla zřízena v lednu 1916. Před tím byl smluvním dodavatelem vydán pouze materiál podle stanoveného klíče (dividendu), a ti provedli strihy sami. Důstojník, pověřený organisací a vedením této dílny popisuje práce, které v ní byly konány a výsledky, jakých bylo dosaženo. Článek jest doplněn plánkem, fotografiemi dílen a zprávami, které byly napsány o provozu, jakož i o organisaci práce podle Taylorova systému. — Intendant 3. třídy E. Mazars: **Zásobování armády a výživa civilního obyvatelstva v Itálii za války 1915-1918.** Ve třetí části pojednává o hospodářských opatřeních, která učinila italská vláda za války. První opatření: historický přehled opatření před vyhlášením války, zvýšení zemědělské výroby. Dovoz obilí: přistoupení Itálie k mezispolečenskému konsorciu hospodářskému, funkce konsorcia „joint-programme“, společné transporty. Rekvisice a dávky: rekvisice před r. 1917, reorganisace v r. 1917, maximální ceny, první omezení, dávka chleba a osobní přiděl na listky, porovnání s jinými zeměmi. Zásobování civilního obyvatelstva: povšechná organisace, autonomní sdružení obecní, generální komisariát, úloha prefektů a obecních starostů, porovnání s Francií. Hospodářská mobilisace Itálie: zabránění průmyslových podniků, obchodní loďstvo, železniční transporty, říční a vodní cesty vnitrozemské. — Práce tato jest velmi instruktivní, poněvadž jasně ukazuje, čeho jest každému státu třeba, aby zabezpečil svou výživu a svého vojska. Jest to předně jakási jistota, že na svém území najde všechny nutné suroviny, a potom že si již v míru pečlivě připraví mobilisaci zdrojů přírodních. Štkpt. int. A. Polášek.

b) *Revues italské.*

Esercito e nazione.

Rivista per l'ufficiale italiano.

Ročník I., č. 1—2 (leden—únor 1926).

V Itálii začal vycházeti nový vojenský časopis („Vojsko a národ“), určený pro italské důstojníky; redakce a

administrace časopisu je při tiskové kanceláři ministerstva války. Předplatné pro Itálii 24 lir, pro cizinu 60 lir.

Časopis zahajuje autografický snímek části řeči ministerského předsedy Mussoliniho, kterou pronesl 29. ledna 1926 v poslanecké sněmovně při jednávání nových vojenských zákonů.

Z dalšího bohatého obsahu čísla je záhodno upozorniti na tyto články:

Přestavba (Rinnovamento). Řeč generála Cavallera, státního podsekretáře pro válku, pronesená 29. ledna t. r. v poslanecké sněmovně o nových zákonech, týkajících se reorganizace italské armády. Gen. Cavallera odůvodňuje návrh na novou organizaci italské armády o 30 divisích strojplukovým systémem (divisione trienaria). Proti předválečným 96 pěším plukům a nyní 104 předvídá se nyní jen 97 pluků. Tedy 14 pluků (7 brigád) má být zrušeno. Od dubna do září bude počet armády as 325.000 osob, od října do dubna 150.000; jeden odvodní ročník dá as 200.000 mužů, délka přesnění služby bude 18 měsíců. Vláda může zkrátiti tuto službu asi 50.000 mužům na 6 měsíců s podmínkou, že s úspěchem absolvovali kurs předvojenské výchovy. Nástup nováčků bude jednotný; v zimním období pěší pluky se zesíleným počtem budou mít dva

prapory, pěší pluky normální jen jeden prapor. Bude upraveno povyšování důstojníků (zvláštní zkoušky); zvláštní zákon se navrhuje o jednotné úpravě důstojnického povolání vůbec (jmenování důstojníkem, povinnosti a práva, disciplinární výbory, ustanovení o invalidech, obnova důstojnických kaucí); zákon o vojenských duchovních; reorganizace ministerstva (bude 50 sekcí místo 70). — Domenico Guerrini: **Giovanni dalle Bande Nere.** Historický příspěvek o italském kondotierovi Giovanninovi De Medici (1498—1526). — Pak následuje několik taktických příkladů s názornými obrazy: **Akce pěší hlídky. Přezvědy jezdecké hlídky. Přímá dělostřelecká podpora pěchoty při útoku.** (Teoretický příklad použití styčných hlídek dělostřelctva.) **Útočné vozy proti drátěným překážkám.**

Rada informativních článků (o hospodářských podmínkách Itálie, o oždravení italských železnic, vojenskozeměpisné poměry Maroka, o významných otázkách světové politiky), vojenské zprávy z cizích států a literární přehled doplňují tento sešit.

Podle tohoto prvního dvojčísla dá se souditi, že nový časopis bude výtečnou informativní a poučnou příručkou italských důstojníků, zejména v odlehlejších posádkách. Bs.

c) Revues anglické.

Cavalry Journal (angl.).

Duben 1926.

Ataka u El Teb 29. února 1884.

Boj Angličanů proti arabským povstalcům ve východním Sudanu.

Kapitán C. F. Marriott: **Hanibalovo tažení.** Poukazuje se na převahu jezdeckta punského v bitvě u Kanenu.

Plukovník E. B. Maunsell: **Cambrai.**

Kritické poznámky k operacím britského jezdeckta v bitvě u Cambrai v listopadu 1917.

Generál Sir Nevill Smyth: **Devítidenní jízda na koni, kterou byl Natal zachován Britanii.** Když totiž r. 1842 ohrožovali Burové Natal, urazil anglický farmář King koňmo v 9 dnech 600 mil, aby britskému veliteli přinesl zprávu o situaci.

Plukovník F. C. Bryant: **Zabrání země Togojské.** Líčí se, jak v zemi Togojské, německé to kolonii, jež se rozprostírá na pobřeží Otročím při zálivu Guinejském mezi anglickou državou na Zátem pobřeží a Drahomejskem, bylo radiotelegrafickou stanicí Němci oznámeno vypovězení světové války, jak

provedeny operace Britů a jak Němci se vzdali.

Plukovník W. D. Croft: **Obrněná auta.** Poznámky.

Obrněné auto je tank na kolech, tudíž nepoměrně pohyblivější než vozidla s pásovým pohonem, který však nemůže odbočiti se silnice do terénu, není-li půda pevná. Proto je správné a rychlé posouzení terénu a půdy první podmínkou pro zdárné vedení obrněného auta.

Obrněné auto je ideální zbraň pro strategický průzkum. S jednou náplní jede 200 mil a zaopatří data, kterých letectvo nemůže dodati i když jsou všechny podmínky pro let příznivé. Večer je průzkumná činnost letectva skončena, obrněná auta mohou i v noci pracovati. Nejdůležitější a neúčinnější je jejich upotřebení na počátku tažení.

Obrněná auta jsou znamenitou zbraní pro zajištění strategických míst, pro stojící hlídky a pro nastavení létek. Jezdeckto a obrněná auta jsou sesterské, vzájemně se podporující zbraně. Auta pracují časné z rána, dokud neohrožují děla silnice. Koně jezdeckta zatím odpočívají a nabývají sil pro pozdější námahu. Při součinnosti obou těchto zbra-

ni bude mít velení obyčejně velitel jezdectva, protože jsou jednotky obrněných aut, přidělené jezdeckým plukům nebo brigádám, malé.

Ve spojení s jezdectvem a jezdeckým dělostřelectvem uplatňují se obrněná auta výborně v bočních a zadních vojích.

Snad bude v příští válce užito obrněných aut též k nájezdům. Netrpí dlouhým pohybem jako koně jezdectva a jsou po návratu hned zase k dispozici pro jiné úkoly.

V Indii jsou ve vyzkoušení obrněná auta s polovičním pásem.

Plk. Kroupa.

d) Revues německé.

Militärwissenschaftliche und technische Mitteilungen.

Seš. 1.—2.

Ing. Heigl: **Die erste Tanskschlacht.** Cambrai (20.—23. November 1917). Známy odborník útočných vozů chce svou studií ukázat, že veliké taktické průlomy jsou možny i bez dělostřelecké přípravy, jen když se zdáří nepříteli úplně překvapiti a když tanky zjednájí útočící pěchotě volnou cestu. Jeho ličení obsahuje útok části 3. anglické armády (3. a 4. armádní sbor, jeden sbor jezdecký a sbor útočných vozů, celkem 381, kterému velel generál Elles) proti třem německým divisím v mohutně organizované Hindenburgově posici: Canal du Nord (osada Havrincourt) — Canal de l'Escaut (osada Honnecourt). Útok byl do posledního okamžiku utajen a znamenitě připraven; generál Elles se zúčastnil prvních fází útoku tanků osobně, řídě sám jeden útočný vůz. Německá fronta byla zatlačena až na 8 km směrem ke Cambrai. Poněvadž nikdo u nejvyššího velitelství tohoto úspěchu neočekával, nebyly připraveny též dostatečné zálohy a nemohl býti tedy úspěch dále využit. Od této doby nebylo však více pochybností o důležitosti tanků v boji. — Plk. Pohl: **Die Kriegführung der Mittelmächte gegen Italien.** Historická studie: všeobecná vojenská situace při vstupu Italie do války, první boje, rakouská ofensiva v jihozápadním Tyrolsku. — Pplk. Kiszling: **Die Rückeroberung der Höhe Runculmare am 24. und 25. October 1916.** Boje rak.-uh. 71. pěší divise proti rumunské skupině generála Grigorescu. Charakteristické při útoku rak.-uh. divise bylo, že nedostatek dělostřelecké přípravy byl vyrovnán mohutnou palbou všech kulometů 82. pěšího pluku. — Pplk. Ruggera: **Der Einfluß der Führer im Kampfe.** Hluboce založená studie o vlivu velitelův za boje. Souhrn jeho psychologických, morálních a fyzických vlastností (jeho inteligence určuje cestu, jak má býti úloha řešena; charakter poskytuje mu důslednost a sílu; srdatost, pocit povinnosti, klid atd.) tvoří „harmonickou směs sil“, kte-

ré jsou nejlepší podmínkou pro jeho správný vliv na boj. Vojsko, jako jiný organický živel, musí býti v normální funkci svého stavu a svých zvláštností velitelem zachováno. — Gen. Nowakowski: **Über Planquadratsysteme.** Kartografická studie. Definice; konstrukce; znázornění křivých ploch; konformní, horizontální znázornění povrchu koule. — **Militärwissenschaftliche Rundschau:** Vojenský zeměpis (definice, rozdělení). Vojensko-politický přehled do polovice listopadu 1925; veliké množství recensí nejdůležitějších vojenských děl. — Válečné hospodářství a intendantní služba v rak.-uh. armádě za světové války.

Sešit 3.—4.

Plk. Feichtmeier: **Nachtgefechte;** taktické poznatky na základě mnoha nočních bojů ve světové válce (něm. 5. armáda 9./10. září 1914; průlom u Brzeziny 23./24. listopadu 1914; rak.-uh. 31. pěší divise v bitvě na Montellu v červnu 1918; boj u Zaborce 6./7. září 1914; Carzano 18. září 1917 atd.). — Plk. Pohl: **Die Kriegführung der Mittelmächte gegen Italien** (pokrač.): boje na Soči, průlom italské fronty u Kobaridu, postup na Piavu. — Mjr. Stuckheil: **Die zweite Einschliessung der Festung Przemyśl.** (Pokračování studie z roč. 1925.). Události počátkem ledna 1915; materiální situace pevnosti. — Glaise-Horstenaus: **Das letzte Buch des Feldmarschalls;** rozbor 5. díla Conradových „Pamětí“. — Pplk. Ruggera: **„Der Einfluß der Führer im Kampfe.“** (Pokrač.) Plán boje a jeho uskutečnění; spolupráce všech velitelů; iniciativa a netečnost; přepínání vlastních sil; omezování pravomoci nižších velitelů. — Ing. Heigl: **„Tanks im Jahre 1925“.** Vývoj útočných vozů v r. 1925 v Anglii, ve Francii, v Itálii, v RČS, v Japonsku, Rusku a ve Švédsku. — G. M. Nowakowski: **„Über Planquadratsysteme.“** (Dokonč.) Sít na základě projekce Mercatorovy a stereografické. — **Militärwissenschaftliche Rundschau.** Recenze spisů taktického obsahu a spisů o vojenském výcviku a pod.

— 728 —

LITERÁRNÍ PŘEHLED.

Cizí literatura vojenská.

a) Jihoslovanská.

Dr. Ljudevit Pivko: Proti Avstriji. Carzano V. **Tožitelji in brani-telji**. Maribor 1924, str. 80, 10 obrazů. Cena 12 dinarů.

Týž autor: Proti Avstriji VII. Rame ob ramenu. Druga kniha: **Informatorji**. Maribor 1925, str. 120, 11 obrazů, 1 mapka. Cena 20 dinarů.

Pátý díl Carzana je dodatkem k předcházejícím čtyřem knihám, popisujícím události zrady carzanské (viz Voj. Rozhl. roč. 1924, listopad, str. 636 a násl.). Na podkladě pramenů z archivů rakouských a dokumentů italských líčí Pivko osudy lidí, kteří byli zavedeni do podniku carzanského nebo byli jeho přímými účastníky, a jimž se nepodařilo uniknouti do Itálie. Rozsáhlé vyšetřování — zprvu tajné, neboť rakousko-uherské úřady chtěly zprvu zatajiti význam podniku — proniklo do veřejnosti a stalo se předmětem jednání v rakouském i uherském parlamentu. Z citovaných dokumentů vysvítá dosáh podniku, jenž by byl měl pro Rakousko-Uhersko, kdyby se byl zdařil, netušené následky.

Knih je kritickým rozbořem všech zpráv o Carzanu a zároveň obhajová-ním proti těm slovinským „vlasten-cům“, kteří si svoje vlastenectví uvě-domili teprve po převratu a kteří ještě dnes tuto „zradu“ Pivkovi vytýkají pod záminkou, že podnik byl proveden ve prospěch Italů a že pod Pivkovým velením prý padlo mnoho slovinských dobrovolníků.

Knih „Informatorji“ je pokračová-ním druhé serie knih (Rame ob rame-nu), líčících společný boj dobrovolníků

českých a jihoslovanských v řadách italské armády (viz „Voj. Rozhledy“ 1926, únor, str. 105). Shrnuty jsou zde události od druhé poloviny dubna do konce května 1918.

V mezích kaporetské porážky ital-ské Pivko líčí napínavě — přímo ro-mánově — způsoby záluďné rakousko-uherské propagandy mezi italským vojskem a italskou obranou proti této propagandě, na níž Pivkův oddíl má nyní velký podíl.

Zároveň je vyličen pochod prvních českých výzvědných oddílů z českého koncentračního tábora v Padule do Verony a první dny vojenského výcviku těchto oddílů, k němuž Pivkův od-díl dodal instruktory.

Výcvik jich byl ve 14 dnech skon-čen a počátkem května je celá italská fronta od Švýcarska až k Jadranu pro-pletena českými výzvědnými oddíly. Oddíl u 6. armády je společný — če-sko-jihoslovanský — pod velením Piv-kovým.

Vyličeny jsou některé menší propa-gační akce hlídek v úseku 6. armády v květnu. Pivko se snaží dostati do styku s Jihoslovanským Odborem po-dobně jako české oddíly byly ve stá-lém styku s naší Národní Radou. Slav-ností v Římě 24. května 1918 se účast-nil za jihoslovanské Pivkovy dobro-volníky Stane Vidmar, jenž v dohodě s Odborem snažil se vymoci soustře-dění jihoslovanských dobrovolníků v jistých táborech a připravit tak pravidelnou organizaci jihoslovan-ských oddílů, které byly součástí srb-ského vojska. Bz.

b) Ruská.

Ruská literatura o československých legiích. (Pokračování.)

Druhý autor, o němž v tomto refe-rátě píšeme, generál K. V. Sacha-rov, vyličil své vzpomínky i události z kelčakovy doby v knize „**Белая Си-бирь**“, vydané v Mnichově r. 1923 (stran 324). Činnost našich legií v Rusku oce-ňuje v podstatě stejně jako Gins, liší se však od něho tím, že ve své nekri-tičnosti, stranickém rozvášnění a proti-česke zaujatosti užívá prostředků i vý-razů ve vážnějším literárním díle ne-připustných. Jest typickým předsta-vitelem carského militarismu v jeho

zrůdné formě, zásadním odpůrcem de-mokracie, naprostým cizincem v době, která pádem carismu otevřela před Ruskem nové cesty života. Porážku bí-lého, protibolševického hnutí klade za vinnu ruským socialistům, zejména ese-rům a židům, intrikářské politice do-hodových interventů a především ovšem Čechoslovákům. V úvodě sice píše, že chce podati čistou a objektivní pravdu, ale v celé knize je poměrně málo míst, jež by svědčila o vyplnění tohoto pro-gramu... Jinak zvítězil všude stran-ický fanatism, msta za porážku a ura-žené velikášství autorovo. S histori-

ckými fakty nakládá Sacharov velmi libovolně, bere za pravdu každý klep, který se mu hodí pro jeho pojetí doby a událostí, v důležitých bodech zkrešluje nebo zcela nepravdivě líčí situace a fakta, jež se ho osobně dotýkají. Pro historiky naše i ruské, kteří by se knihou jeho vážně obírali, bylo by jistě pravým martyriem, než by rozpletili přediva pravdy, klepů, špatných informací, tendenčních lží a neskonale naivních názorů autorových. Kniha Sacharova jest však za to sama o sobě historickým dokumentem velmi důležitým. Nemáje diplomatické uhlazenosti Ginsovy, odhaluje na plno pravou tvář vůdců bílého hnutí, jejich politické záměry a vášnivě nepřátelství k našim legiím i k Dohodě. Surové urážky, jimiž častuje autor nejen snad československé legie, jednotlivé důstojníky a politiky, nýbrž i francouzského generála Janina a vůdce politiky Dohody, Wilsona, Clemenceaua a Lloyda George, svědčí nejlépe o ideové a mravní povaze představitelů bílého režimu, pokládajících se za spasitele Ruska a vlastně i za jediné opravdu národně a slovensky citící Rusy!

Ze naše legie staly se svou demokratičností velmi nepohodlnými ruské reakci, nebylo už koncem osmnáctého roku žádným tajemstvím. A nepřátelství se stupňovalo během roku devatenáctého, když fronta byla ponechána čistě jen ruským vojskům Kolčakovým a naše legie převzaly ochranu magistrátů. Sacharov otevřeně přiznává, že v kruzích ruských důstojníků nechybělo tehdy chuti, československé „bandy“ odzbrojit a zahnat je znovu do zajateckých táborů (str. 223). Na jiném místě opět žaluje, že nás neodzbrojila Dohoda (str. 226). Podle Sacharova naši vojáci na magistrále totiž jen lenošili, obohacovali se ruským majetkem a jestliže přece někdy odráželi útoky partizánů, pak dělali prý totačkovým terorem proti nevinnému obyvatelstvu přilehlých vesnic, že podněcovali tím jen sedláky proti Kolčakově vládě. Tak československé vojsko pomáhalo prý rozvracetí zápolí a uskutěčňovati tajné plány eserů... (str. 159 až 160). — Pravda je ovšem jiná. Zápolí bylo sice rozvráceno, ale právě vinou bílých, vojenským terorem Kolčakových generálů a kozáckých atamanů, zvlůli a anarchií státní správy, takže i zásadní odpůrci sovětské diktatury byli tím přímo vehnání do náručí bolševiků. Bylo by jistě velmi nešťastnou úlohou, toto bezuzdné řádění „kolčakovštiny“ omlouvat; Sacharov si však pomohl velmi jednoduše tím, že o bílém teroru vůbec pomlčel... (str. 230, 317—18 a j.)

Než vraťme se opět k tomu, v čem Sacharov pravdivě doplňuje nebo potvrzuje naše vědomosti o nepřátelském poměru Kolčakovců k našim legiím. Na str. 186 vykládá se obšírně o šírovaném telegramu, poslaném atamanu Semenovu, aby tento zničil některý z bajkalských tunelů, budou-li Čechoslováci pokračovati ve svém řádění na dráze a v podpoře nové eserské revoluce. — Ve skutečnosti šlo ovšem o to, aby naše vojsko, zachovávající v té době již naprostou neutralitu, bylo násilím zadrženo v Sibíři, vehnáno do nového boje, a tím aby se zachránila koncentrace bílých v Zabajkali. Ze sibířského deníku gen. Janina opět víme, že Sacharov navrhoval tehdy organizovati proti našim legiím novou nepřátelskou sílu — říšsko-německé zajatce. To zní velmi pravdivě, poněvadž při jiné příležitosti přiznává sám Sacharov, že chtěl i celý protibolševický boj vyhrát a Rusko osvoboditi pomocí Němců (str. 152). Jistě zajímavý doklad k charakteristice tohoto nejvlastenečtějšího Rusa a ryziho „Šlovana“, jenž zejména naše legie nepřestává vinit z nedostatku slovenské lásky a ze zrady, spáchané na Rusku! Příznačnou pro něho jest pak dále i jeho velká sympatie a důvěra v Japonsko, v němž viděl ironií osudu nejlepššího přítele a pomocníka ze všech intervenujících států Dohody...

Průběh dohodové intervence v Sibíři, jejímž hlavním a faktickým představitelem byly především naše legie, nebyl ovšem vždy takového rázu, aby mohl Rusy uspokojiti. Zklamání ve vojenské pomoci Dohody působilo velmi zhoubně i v řadách našeho vojska. Sacharov měl dobrou příležitost ukázati, v čem právě tato intervence splnila nebo nesplnila svůj úkol. Ovšem jeho krajně neseriosní a namnoze velmi urážlivá kritika pramálo přispěje k vyjasnění těch aktiv a pasiv, jež měla v protibolševickém hnutí, vedle Rusů, intervenční politika Dohody.

Velká většina zpráv, jež podává Sacharov o našich legiích — kromě častých zmínek, roztroušených po celé knize, jedná o českoslov. armádním sboru i zvláštní kapitola (str. 212—241) — spočívá na informacích, získaných po příchodu autorově do Povolží a Sibíře. Autor nebyl svědkem našich bojů za anabase a ani později neviděl nikdy našich vojáků v boji. Bolševickou frontu přeshel teprve na podzim roku osmnáctého, tedy v době, kdy vrchol úspěchů na frontě byl již překročen a nastával ústup. S našimi legiemi se setkal ve chvíli jejich největší únavy, v momentu smrti plukovníka Švece — a tím snad lze i do určité míry vysvětliti jeho zásadně nevlídný tón.

s jakým hned od počátku o našich legiích píše. Naprosto však nelze omluviti, že cizí klevety a klepy nebo své nesmyslné, fantastické kombinace uvádí všude jako historická fakta, aby tak ostouzel a hanobil své odpůrce.

Snad kdyby se byl autor více stýkal s našim vojskem a byl s to, aby vnikl hlouběji do jeho situace na Sibiři, byl by i při své zásadní nesympatii a při propasti ideových rozdílů vyjádřil se o leccčems zdržehvěji. Chváli na př. velitele naší třetí divise plukovníka Prehala, ministra Štefánika a nejvíce plukovníka Švece, ovšem z důvodů, jež vyplynuly většinou z jeho špatných předpokladů. Nejvíce zmíněk má o generálu Gajdovi, s nímž sloužil v devatenáctém roce v Kolčakově armádě. V celku posuzuje ho stejně jako Gins, ale ve formě mnohem hrubší. Z věcných výtek, které mu činí, zasluhuje pozornosti hlavně ta, jež se týká Gajdových operačních plánů na uralské frontě v r. 1919 (str. 76—80). Sacharov shoduje se tu s Ginsem (II., str. 195, pak 524—5), Gajda však ve svých „Pamětech“ (I. vydání, str. 117—118) líčí tyto plány i plány Kolčakova hlavního stanu zcela jinak. Při stručnosti Gajdových zpráv nelze tvrzení obou stran sledovati krok za krokem. Chybí materiál srovnávací. Bylo by proto záhodno, aby v novém vydání „Pamětí“ bylo i k těmto věcem přihlíženo a aby jasným a podrobným výkladem byly na pravou míru uvedeny všechny lživé a tendenční zprávy Kolčakovců, kteří, jak vidno, jen z těchto dvou stručných referátů o knize Ginsově a Sacharovově, jsou velmi čili, útoční a ve svých prostředcích nijak nevybíraví.

Jedním z pramenů, jež sloužily gen. Sacharovu při sepsání „Bílé Sibíře“, byly také novinářské články, sebrané později a vydané v samostatné publikaci v Tokiu roku 1921 pod názvem „Češské argonavty v Sibíři“ (str. 22). Autor této publikace, pravděpodobně redaktor Gan (Hahn?Guttmann,*) velký přítel Němců a Japonců, skryl se v tomto případě za výmluvný pseudonym „Slavjanofil“... Jeho brožura má pro historii právě jen cenu pamfletu. Povážlivější však je, že zahraniční ostouzeři našich legií vydali v Osěku r. 1925 i chorvatský překlad tohoto pamfletu „Čeští argonauti u Sibíriji“ a že generál Sacharov pospíšil si rovněž s překladem své knihy. Vyšel již překlad německý, připravují se další.

Naším informačním orgánům v zahraničí připadá proto úkol velmi naléhavý: čeliti těmto a podobným hanopisům též cizojazyčnými publikacemi, jež by bez zbytečných polemik, za to však podle pravdy a pokud možno i s otištěním některých dokumentů, vyličily účast našich legií v ruském protibolševickém boji. Bylo ovšem na štěstí v té době v Rusku také dosti vzdělaných cizinců, kteří události ty viděli z blízka a mohli je při tom posouditi nestranně. Jejich svědectví pomůže jistě také k vítězství pravdy!

F. Šteidler.

*) Srovnej referát dra J. Kudely o Gan-Guttmannově knize „Rossija i bolševism“, uveřejněný ve Voj. rozhledech r. IV., 1923, na str. 135.

c) Francouzská.

Colonel Bujac: **La Grèce aux côtés des Alliés 1916—1918.** Paris, 1926. Autor má v úmyslu vyličit všechny boje řecké armády v Evropě i v Asii za války světové ve větším díle, jehož jest tato knížka zatím první splátkou.

Řecko za světové války dlouho se nemohlo rozhodnouti pro některou z bojujících stran. Když v září 1915 se připojilo k centrálním mocnostem Bulharsko, tento odvěký nepřítel Řecka, tu teprve vláda vyhlásila mobilisaci. Bylo to třetí den po vstupu Bulharska do války. Na západě sice tleskali tomuto energickému gestu, které však bohužel zůstalo pouhým gestem. Armáda řecká byla sice zmobilisována, ale k vypovězení války nedošlo. Kontingenty francouzské a anglické, vyloděné v Macedonii se svolením Řecka, staly se předmětem nedůvěry a zlomyšlnosti. Toto dvojaké chování nemohlo

vzbuzovati úcty. Vzpomeňme jen, s jakým pohrdáním tenkrát psali o Řecku Němci. Konečně však nebylo lze zůstatí věčně neutrálním. Vždyť již od počátku války bylo mnoho nálady pro Dohodu. Řekové již v srpnu 1914 dobrovolně se hlásili do francouzské armády. R. 1916 z iniciativy Venizelovy tvořila se v Soluni po boku spojenců armáda dobrovolníků, která pak bojovala na frontě macedonské. Koncem roku 1917 provedlo Řecko mobilisaci novou, všeobecnou, armáda byla spojení opatřena výstrojem a výzbrojí a v květnu r. 1918 dobyla svých prvních významných úspěchů na makedonské frontě. V září 1918 mělo Řecko v poli 10 divisí, jimiž značně přispělo k vítězství Dohody na balkánské frontě, která byla první vítěznou frontou západních velmocí proti centrálním mocnostem.

Všechny tyto události ličí autor ve zhuštěných kapitolách, dýchajících láskou a sympatiemi pro Řeky. Wf.

Annuaire militaire. Renseignements généraux et statistiques sur les armements terrestres, navals et aériens. Genève, Société des Nations, 1926, 25 fr. švýc.

Toto obsažné dílo, které vychází letos po druhé, jest uveřejňováno z podnětu rady Společnosti národů. Je to ročenka, která je vlastně řadou monografií, vztahujících se k 57 státům a týkajících se vojenských sil pozemních, námořních a leteckých, výdajů rozpočtových a průmyslu válečného. Jsou v ní zaznamenány všechny důležité změny, které se v posledním roce udály ve vojenském zákonodárství, v složení a organizaci vojsk. Všechny monografie byly zpracovány na základě autentických dokumentů, jsou letos mnohem obsažnější, hlavně pokud se týká válečných loďstev, letectva a válečného průmyslu, o němž zvláště jsou uvedeny obšírné statistiky.

První část týká se armád a jsou v ní vyčerpány tyto otázky: nejvyšší vojenská autorita a její orgány, vojenské doplňovací oblasti, velké jednotky, zbraně a služby, síly policejní, materiál, soustava doplňování, rozdělení rozpočtu na různé zbraně, kádry a školy, předvojenský výcvik. Kapitola o válečném loďstvu podává počet a to-

náz různých lodí, rozdělených podle kategorií, charakteristické vlastnosti každé lodi nebo určité skupiny. U některých států podán výklad o organizaci a centrální administrativě námořní.

V druhé části, která je věnována vojenským rozpočtům, nutno upozorniti na jejich rozmanité zpracování. Srovnávati tyto výdaje podle jednotné metody vyžádá si ovšem samostatné práce a podrobného studia.

Třetí část, věnovaná válečnému průmyslu, musí se ještě v pozdějších ročenkách značně rozšířiti. Látka, týkající se surovin i výrobků rukodělných (výroby, dovozu a vývozu) jest rozdělena na sedm částí: a) hořlaviny (uhlí, olej, rašelina, koks, petrolej), b) minerály a kovy (železo, měď, olovo, zinek, litina, ocel, aluminium, nikl, sloučeniny železa), c) výrobky chemické (dusičnany, sůl, síra, čpavek, ledek, alkohol), d) výrobky zemědělské (obilniny, zemáky), e) skot a brav, f) zmrzlé maso, g) různé výrobky (kaučuk, bavlna a jiné). V dodatcích připojeny jsou ke knize vojenské klausule míru Versailleského, Saint-Germainského, Neuillyského a Trianonského, vztahující se k omezenému zbrojení Německa, Rakouska, Bulharska a Maďarska.

Wf.

d) Německá.

Taschenbuch der Tanks.

Von Ing. Fritz Heigl. Stran 400. 8° form., vydáno v Mnichově 1926.

Kniha jest určena rakouské a německé armádě s posláním obeznámiti její příslušníky s konstrukcí této moderní zbraně, způsobem jejího užití a obrany proti ní. Uvedené poznatky jsou čerpány většinou z předpisů francouzské a anglické armády.

I. Konstrukce tanku.

Po krátkém historickém úvodu přechází autor k detailnímu popisu konstrukce tanku, obrněného motorového ozbrojeného vozu, který převodem na kolejové pásy na rozdíl od obrněného na silnici vázaného automobilu, může se pohybovati všude tam, kde jezdectvo. Největší nevýhoda, malá pohyblivost ve válce užívaných tanků, jest poválečným zdokonalováním jednotlivých součástí úplně překonána, takže nejnovější americký tank Medium tank dosáhne rychlosti až 40 km za hodinu.

Dokonalost tanků jest závislá na pružnosti kolejového pásu, řiditelnosti,

výhledu a výstřelu a konečně na brnění.

Tyto podmínky jsou autorem probrány velmi podrobně a doprovoveny názornými skizkami, takže každý automobilista má po prostudování této části jasnou představu o konstrukci i nejmodernějších tanků.

1. Zdokonalení kolejového pásu záleží hlavně v docilení pružnosti spojení jednotlivých článků pásů a perování valníku. Pro lehké tanky, určené v nepříliš zbrzděném terénu, osvědčil se Francouzi zkoušený gumový pás „Kegresse“.

Výhodou tohoto pásu jest nepatrné opotřebování silnic.

K docilení velké strategické pohyblivosti konstruují se kombinovaná obrněná vozidla, jichž lze v terénu užití jako tanků, pro přesun po silnicích jako obrněného automobilu.

2. Řízení tanků: provádí se zastavením, neb částečným přibrzděním příslušného kolejového pásu. Toto zastavení neb přibrzdění pásu prováděno u starších typů tanků ručním

vypnutí příslušné směrové spojky, neb zabrzděním planetového převodu, respektive přibrzděním poloosy diferenciálu. Práce tato řidiče příliš fyzicky vyčerpávala; jest proto brzdní u nejnovějších tanků prováděno hydraulicky nebo pneumaticky. U těžkých tanků užívá se řízení elektrického, jímž je možno regulovati směr i rychlost tanku bez fyzické námahy. Konají se pokusy s hydraulickou rychlostní skříní, umožňující nepřetržitou řadu rychlostí.

3. Výhled. Možnost nepřetržitého pozorování terénu velitelem tanku neb tankové jednotky (poločety—čety) jest hlavní podmínkou plného využití této zbraně. Malé úzké průzory v brnění, užívané za války, umožňovaly jen malý a častým sklonem tanku přerušovaný výhled. Obsluha tanku byla střepinami střel vniknuvšími průzory často na očích zraněna. Nejnovější tanky jsou proto opatřeny setroboškopy, které umožňují nepřetržité pozorování a chrání mimo to ve značné míře proti zranění očí.

4. Tvar, materiál a velikost skříně vozu úzce souvisí se zranitelností, velikostí posádky, množstvím a druhem zbraní v tanku umístěných. Jako vzor nejvýhodnějšího tvaru skříně vzdorující střelám uvádí autor typ našeho obrněného automobilu P-A-II.

Hlavní zbraní tanku jest dělo; tímto může se však střelíti jen na menší vzdálenosti. Proto jest doplněno kulomety, sloužícími k neutralisování nepřítele při pochodu na cíl, k ochraně boků a ostřelování nekrytých cílů. Nejvýhodnější umístění zbraní jest v otáčivé věži, v kulovém uložení. Děla doposud užívaná jsou u lehkých tanků ráže přibližně 37—50 mm, polosamočinná, u těžkých tanků ráže až 75 mm. Obvyčejné těžké kulomety budou pravděpodobně nahrazeny kulomety větší ráže se speciálním střelivem pro možné střetnutí kulometného tanku s dělovým, proti kterému jest kulometný tank dosud bezmocný.

II. Druhy tanků.

V detailním popise tanků zahrnuta jest organisace tankových jednotek armád evropských států a Spojených států severoamerických. Technický popis jednotlivých tanků jest doprovázen skizkami konstruktivními, siluetnými i leteckými; na nich jsou vyznačeny slabiny tanků a zároveň zbraň pěšáka, již může v obraně proti nim s výsledkem působiti.

Nejvýznačnější typy tanků jsou:

Ve Francii: Renault, Mark V, 2 C.

V Anglii: Mediumtank, A, B, C, D, Mark V, V*, V**. Infantry Carrier,

kterýžto poslední nebyl vyzbrojen a sloužil k dopravě mužstva (asi 50 mužů) za boje do 1. linie.

V Itálii: Carro Fiat Tipo 2000, novější Tipo 3000.

Ve Spoj. státech severoamerických: Renault, Christie Tank, Ford Tank — obdobný Renaultu. Christietank může plavati i na vodě.

Ostatní státy mají poměrně malé množství tanků, zakoupených po válce od Dohody k účelům výcvikovým.

Z obsahu a propracovanosti této části jest vidno, s jakou bedlivostí rakouské a německé velitelství armády sleduje vývoj této zbraně u dohodových států jak po stránce technické, tak po stránce taktického užití.

Jest to jen přímý zákaz výroby, obsažený v mírové smlouvě a kontrola, které jim brání, aby veřejně pracovali na zdokonalení tanků a formálně omezují se na studium obrany proti nim.

III. Užití tanků a obrana protitanková.

V části této naznačeny jsou směrnice pro taktické užití tanků v útoku na organisovanou posíci i pro boj ve volném terénu podle předpisů francouzských a anglických. Jednotlivé školní příklady doprovázeny jsou momenty z bojů poslední světové války, líčenými jak francouzskými a anglickými, tak i německými očitými svědky.

Obrana jest rozdělena na činnou a trpnou. Nejlepší činnou obranou jest výhodně umístěné dělo pro přímou střelbu na blízké vzdálenosti. Vzadu umístěné polní dělostřelectvo může dosíci dobrých výsledků nepřímou palbou, zasáhne-li tankovou jednotku v přípravě k boji, t. j. v prostoru z vyčkávacího stanoviště do východiska k útoku. K zjištění přítomnosti tanků letectvem mohou ve velké míře přispěti reflektory, hlavně překvapí-li zajiždějící tanky do východiska k útoku nebo v něm. Autor předpokládá možnost, že v příští válce bude v protitankové obraně sploupšobiti také letectvo, vyzbrojené speciálními kulomety.

Trpná obrana záleží ve zvětšení přírodních neb vybudování umělých překážek. Těchto jest velké množství a závisí na čase a materiálu, jež má obránce po ruce. Všechny směřují k zastavení pohybu tanku, které však ve většině případů lze uskutečniti jen tehdy, je-li trpná obrana doplněna činnou obranou. Minová pole mají význam jen tehdy, jsou-li dobře maskovány.

Nedisponuje-li pěchota účinnými zbraněmi proti tankům, tu nejlepší obranou jest řídití veškerou palbu na útočící pěchotu, neboť tank sice v útoky pomáhá, ale sám terénu bráněného pěchotou nedobude ani neudrží.

Celá kniha jest uspořádána velmi přehledně. Doporučuju ji všem, kdo se o tuto novou zbraň zajímají a není jim přístupná francouzská nebo anglická literatura tohoto oboru.

Frantz Gunther: „**Rußlands Eintritt in den Weltkrieg**“. Berlin, 8°, 1924, str. 258. Cena 10 zl. m.

Clona, která dosud zastírala dějiny ruských příprav k světové válce, se počíná teprve nyní odhalovati. Generálové Dobrorolský, v r. 1914 šéf mobilizačního oddělení ruského hlavního štábu, a Danilov, generální ubytovatel a hlavní činitel v ruské „Stavce“, uveřejnili již své paměti. Tyto práce byly podkladem autorovi, radovi říšského archivu a bývalému majorovi německého generálního štábu; použív kromě toho úředních ruských aktů, ukořistěných německými vojsky u Tannenbergu a v ofensivách 1914 a 1915, pak spisů vojenského velitelství ve Varšavě, vytvořil dílo, které můžeme čítati k důležitým pramenům dějin příprav carské říše pro světovou válku. Kooperace Ruska s Francií (podle vojenské konvence z r. 1892) byla ujednána v konferencích zástupců obou generálních štábů v letech 1911 až 1913. Z příložených protokolů je vidno, že Francie vždy požadovala, aby Rusko své hlavní síly soustředilo proti Německu, požadavek to, kterému Rusko vzhledem k Rakousko-Uhersku nevyhovělo. Operační plán Ruska byl vypracován podle

pamětního spisu Danilovova z r. 1914. Tento spis naznačoval strategické podmínky války Ruska s Německem, Rakousko-Uherskem, Švédskem, Rumunskem a s Tureckem. Záměry Rakousko-Uherska byly Danilovu dokonale známy, poněvadž se dostaly úřední dokumenty zradou (plk. Redl?) do rukou ruského generálního štábu. Na jaře 1914 byla vydána carem „Nařízení pro velitele vojsk pro případ války s trojspolkem“, která již obsahovala strategický nástup ruských vojsk a první operační rozkazy pro jednotlivé armády a armádní skupiny. Ruský gen. štáb byl přesvědčen, že Německo napadne nejdříve Francii. Proto byla jádrem operačního plánu „A“ (Austria) ofensiva tří ruských armád proti Rakousko-Uhersku v Haliči a dvou armád proti Východnímu Prusku. U Oděsy a u Petrohradu měly nastoupiti záložní armády (první armáda ke krytí boku proti Rumunsku, druhá k ochraně hlavního města). Přepad „G“ (Germania) byl koncipován pro onu situaci, kdyby Německo obrátilo hlavní síly proti Rusku. Tu měly 3 ruské armády postupovati proti Východnímu Prusku, jedna armáda proti severní Haliči (kryt operace proti Německu, jedna z východu proti Lvovu. — Aut. snažil se rozřešiti i zajímavou otázku, zdali mobilisovalo Rusko dříve než ústřední mocnosti a přišel k úsudku, že tomu tak nebylo. Mobilizační přípravy Ruska (t. ř. „veliký program“) byly sice daleko intensivnější nežli v Rakousko-Uhersku a v Německu, ale o nějaké takné dřívější mobilisaci nemůže se mluvit.

Kniha je pěknou pomůckou pro strategické studium světové války.

— 312 —

Seznam příruček, vydaných učilištěm pro dělostřelectvo v Olomouci. Škpt.

Hanslien: Hipologie. 32 Kč. - Npor. Spáčil: Maskování. 8 Kč. - Npor. Misík: Právní rámec náčrt. 10 Kč. - Por. Schneider: Vnitřní balistika. 7.50 Kč. - Npor. Spáčil: Počet pravděpodobností. 4 Kč. - Škpt. gšt. Regentík: Všeobecná taktika. 10 Kč. - Mjr. Bartoněk: Vnější balistika. II. vyd. 8.20 Kč. - Kpt. Podhrazský: Meteorologie. 6 Kč. - Kpt. Šincl: Spojovací služba. I. díl. 5.70 Kč.